

ΘΕΜΑ 30^ο

(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, Πανηγυρικός, 174 - 176)

Ἐν ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ὅπως ὡς τάχιστα τὸν ἐνθένδε πόλεμον εἰς τὴν ἡπει-
ρον διοριούμεν, ὡς μόνον ἂν τοῦτ' ἀγαθὸν ἀπολαύσαιμεν τῶν κινδύνων τῶν πρὸς ἡμᾶς
αὐτοὺς, εἰ ταῖς ἐμπειρίαις ταῖς ἐκ τούτων γεγενημέναις πρὸς τὸν βάρβαρον καταχρή-
σασθαι δόξειεν ἡμῖν. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως διὰ τὰς συνθήκας ἄξιον ἐπισχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐπει-
5 χθῆναι καὶ θᾶττον ποιήσασθαι τὴν στρατείαν. Δι' ἃς αἱ μὲν ἡλευθερωμένοι τῶν πόλεων
βασιλεῖ χάριν ἴσασιν, ὡς δι' ἐκεῖνον τυχοῦσαι τῆς αὐτονομίας ταύτης, αἱ δ' ἐκδεδομέ-
ναι τοῖς βαρβάροις μάλιστα μὲν Λακεδαιμονίοις ἐπικαλοῦσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλ-
λοις τοῖς μετασχοῦσιν τῆς εἰρήνης, ὡς ὑπὸ τούτων δουλεύειν ἠναγκασμένοι. Καίτοι
πῶς οὐ χρὴ διαλύειν ταύτας τὰς ὁμολογίας, ἐξ ὧν τοιαύτη δόξα γέγονεν, ὡς ὁ μὲν
10 βάρβαρος κήδεταί τῆς Ἑλλάδος καὶ φύλαξ τῆς εἰρήνης ἐστίν, ἡμῶν δὲ τινές εἰσιν οἱ
λυμαινόμενοι καὶ κακῶς ποιούντες αὐτήν; Ὁ δὲ πάντων καταγελαστότατον, ὅτι τῶν
γεγραμμένων ἐν ταῖς ὁμολογίαις τὰ χεῖριστα τυγχάνομεν διαφυλάττοντες. Ἄ μὲν γὰρ
αὐτονόμους ἀφήσιν τὰς τε νήσους καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, πάλαι λέλυ-
ται καὶ μάτην ἐν ταῖς στήλαις ἐστίν· ἃ δ' αἰσχύνῃν ἡμῖν φέρει καὶ πολλοὺς τῶν συμ-
15 μάχων ἐκδέδωκεν, ταῦτα δὲ κατὰ χώραν μένει καὶ πάντες αὐτὰ κύρια ποιοῦμεν, ἃ χρὴν
ἀναιρεῖν καὶ μηδὲ μίαν ἕαν ἡμέραν, νομίζοντας προστάγματα καὶ μὴ συνθήκας εἶναι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **ᾧν ἔνεκα:** ‘γι’ αυτούς τους λόγους’, προσδ. της αιτίας, αντί για ‘ἔνεκα ὧν’. Όταν μία περίοδος ξεκινά με αναφορική αντωνυμία και μέχρι το τέλος της περιόδου αυτής δεν απαντά κύρια πρόταση, τότε η αναφορική μετατρέπεται σε κύρια και το αναφορικό σε δεικτική αντωνυμία, όπως εδώ. **περὶ παντός:** εμπρόθ. προσδ. του τρόπου, ‘με κάθε τρόπο – οπωσδήποτε’. **ποιητέον:** ενν. ‘ἔστί’, ‘πρέπει να γίνει πράξη’. Απρόσωπη σύνταξη του ρηματικού επιθέτου. **ὅπως...διοριούμεν:** αναφορική πρόταση του τρόπου η οποία όμως εδώ λειτουργεί ως πλάγια ερώτηση, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση ‘ποιητέον <ἔστι>’. **ὡς τάχιστα:** ‘ὅσο το δυνατόν ταχύτερα’, επιρρ. προσδ. του χρόνου που συντάσσεται με το ρ. ‘διοριούμεν’. **τὸν ...πόλεμον:** αντικ. στο ‘διοριούμεν’. **εἰς τὴν ἡπειρον:** ‘στην ενδοχώρα – στην Ασία’.
- 2 **διοριούμεν:** ‘θα μεταβιβάσουμε’. **ὡς...ἂν απολαύσαιμεν:** αιτιολογική πρόταση με δυνητική ευκτική για το δυνατόν στο παρόν & μέλλον. **μόνον...τούτ(ο) ἀγαθόν:** η αντων. είναι το αντικείμενο του ρ., το ‘μόνο’ είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός και το ‘ἀγαθόν’ είναι επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου, ‘διότι είναι δυνατόν να απολαύσουμε τούτο αποκλειστικά ως κέρδος’. **τῶν κινδύνων:** η γενική συντάσσεται με το ρ. και δηλώνει την προέλευση, ‘ἀπολαύω τί τινος = απολαμβάνω κάτι από κάτι άλλο’ με την αιτιατική να δηλώνει το κατ’ ευθείαν αντικείμενο και την γενική πτώση να δείχνει την πηγή, την προέλευση του αντικειμένου. Θυμίζει εν μέρει γενική διαιρετική ή γενική της αιτίας, αλλά δεν είναι, ‘καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, Θεουκ. Ι,70,8 και απολαμβάνουν πολύ λίγα πράγματα από αυτά τα οποία ἔχουν’. **τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς:** το άρθρο προτασσόμενο σε εμπρόθετους προσδ. μπορεί και τους μετατρέπει σε ουσιαστικά, εδώ σε παράθεση.
- 3 **εἰ...δόξειεν:** ‘αν υπάρξει σε μας η ἀποψη’, υποθετική πρόταση με ευκτική, και ως απόδοση έχει την αιτιολογική πρόταση. Ο υποθ. λόγος είναι πλάγιος και δηλώνει την ‘απλή σκέψη’. **ταῖς ἐμπειρίαις:** αντικείμενο στο ‘καταχρησασθαι > καταχρῶμαι τινί = χρησιμοποιῶ πλήρως’. **ταῖς...γεγενημέναις:** επιθετικός προσδ. **καταχρήσασθαι:** υποκείμενο στο απρόσωπο ρ. ‘δόξειεν’.
- 4 **διὰ τὰς συνθήκας:** εμπρόθ. προσδ. της αιτίας ‘ἐξ αιτίας των συνθηκών’. **ἄξιον:** ενν. ‘ἔστί’, απρόσωπη έκφραση. **ἐπισχεῖν:** ‘να σταματήσουμε’, υποκ. στην απρόσωπη έκφρ., ‘ἐπέχω = διακόπτω – σταματῶ’. **ἐπειχθήναι:** ‘αλλά να μην βιαστούμε’, επίσης υποκ. στην απρόσωπη έκφρ., ‘ἐπείγομαι = σπεύδω - βιάζομαι’, εδώ ο παθητικός ἀόριστος, ‘ἠπέιχθην’.
- 5 **θᾶττον:** ‘γρηγορότερα’, επίρρ. **ποιήσασθαι:** επίσης υποκ. στην απρόσωπη έκφρ. **τὴν στρατείαν:** ‘την εκστρατεία’, αντικ. στο ‘ποιήσασθαι > ποιῶμαι τι = κάνω κάτι για δικό μου ὄφελος’, ενώ ‘ποιῶ τι = κάνω κάτι για κάποιον άλλον’. **Δι’ ἧς:** ενν. ‘τὰς συνθήκας’, εμπρόθετος της αιτίας. Ομοίως κι εδώ το αναφορικό μετατρέπεται σε δεικτική αντωνυμία. **αἱ μὲν ἡλευθερωμένοι:** ενν. ‘πόλεις’, υποκείμενο στο ρ. ‘ἴσασιν’. **τῶν πόλεων:** γενική διαιρετική.
- 6 **βασιλεῖ χάριν ἴσασιν:** ‘χρωστούν ευγνωμοσύνη στον Πέρση βασιλιά’, ‘χάριν οἶδα τινί = χρωστῶ ευγνωμοσύνη σε κάποιον’. **ὡς...τυχοῦσαι:** ‘επειδὴ κατά την γνώμη τους πέτυχαν’, συνημμ. μτχ. αιτιολογική, υποκειμενικής αιτιολογίας λόγω του ‘ὡς’. **δι’ ἐκεῖνον:** ενν. ‘τὸν βασιλέα’, εμπρόθ. του μέσου. **τῆς αὐτονομίας:** αντικείμενο στην μτχ. ‘τυχοῦσαι’. **αἱ δ’ ἐκδεδομένοι:** ενν. ‘πόλεις’, ‘ενώ αυτές οι πόλεις που ἔχουν παραχωρηθεῖ’.
- 7 **τοῖς βαρβάροις:** αντικ. σε δοτική πτώση στην μτχ. ‘ἐκδεδομένοι’. **μάλιστα μὲν Λακεδαιμονίους ἐπικαλοῦσιν:** ‘αποδίδουν κατηγορίες πρωτίστως εναντίον των Λακεδ.’, ‘ἐπικαλῶ τινί’, η δοτική είναι προσωπική και αποδίδει την εχθρική κατεύθυνση. **ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις:** ‘κατόπιν ὁμως και στους άλλους’, η δοτική ‘τοῖς ἄλλοις’ ὅμοια με την πρηγούμενη.

- 8 **τοῖς μετασχοῦσιν:** έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, παράθεση. **τῆς εἰρήνης:** γενική του τόπου στην μτχ., ‘μετέχω τινός = παίρνω μέρος σε κάτι’. **ὡς...ἠναγκασμένα:** συνημμ. μτχ. υποκειμενική αιτιολογία λόγω του ‘ὡς’. **ὕπὸ τούτων δουλεύειν:** ‘να εξουσιάζονται από εκείνους’, ο εμπρόθ. του ποιητικού αιτίου και το απαρέμφ. αντικ. στην μτχ.
- 9 **πῶς οὐ χρή διαλύειν:** κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση. **τὰς ὁμολογίας:** ‘αυτές τις συνθήκες’, αντικ. στο απαρέμφατο ‘διαλύειν’. **ἐξ ὧν..γέγονεν:** αναφορική επιρρ. πρόταση, αιτιολογική. **τοιαύτη δόξα:** ‘τέτοιου είδους αντίληψη’. **ὡς...κῆδετα:** ειδική πρόταση, επεξήγηση στο ‘δόξα’.
- 10 **τῆς Ἑλλάδος:** γενική ως αντικ. στο ρ. **ἡμῶν δέ τινές εἰσιν...:** ειδική πρόταση όπου ενν. πάλι ο ‘ὡς’. **ἡμῶν:** γενική διαιρετική στο ‘τινές’ **τινές:** υποκείμενο. **οἱ λυμαινόμενοι:** ασυνήθης περίπτωση κατηγορουμένου έναρθρου.
- 11 **κακῶς ποιοῦντες:** ενν. πάλι το άρθρο ‘οἱ’, η μτχ. ὅμοια με την προηγούμενη. **Ὁ δὲ... καταγελαστότατον:** ενν. ‘ἔστί’. Ὁμοίως η αναφορική μετατρέπεται για τους ίδιους λόγους ὁ.π. σε κύρια και το αναφορικό σε δεικτικό. **πάντων:** γενική συγκριτική. **ὅτι...τυγχάνομεν:** ειδική πρόταση ως επεξήγηση στο προηγούμενο ‘ὅ’. **τῶν γεγραμμένων:** έναρθρη μτχ. ως γενική διαιρετική, ‘ανάμεσα σε εκείνα που έχουν καταγραφεί’.
- 12 **ἐν ταῖς ὁμολογίαις:** ‘στις συνθήκες’. **διαφυλάττοντες:** συνημμ. μτχ., κατηγορηματική. **Ἄ...ἀφίησιν:** κανονικά αναφορική πρόταση, γιατί μέχρι το τέλος της περιόδου απαντά κύρια πρόταση. **Ἄ:** ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου, υποκ. στο ρ. ‘ἀφίησιν’, αττική σύνταξη.
- 13 **αὐτονόμους:** κατηγορούμενο του αποτελέσματος, ‘ὥστε αὐτονόμους εἶναι’ στα ‘νήσους ~ πόλεις’. **ἀφίησιν:** αντί ‘ἀφίᾱσι’. Αττική σύνταξη, επειδή το υποκείμενο ‘ἄ’ είναι ουδετέρου γένους. **τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης:** παράθεση. **λέλυται:** αντί ‘λέλυνται’, αττ. συντ. Υποκείμενο είναι ὅλη η αναφορική πρόταση.
- 14 **ἔστί:** επίσης αττ. σύντ. με το ίδιο υποκ. **ἄ...φέρει:** κανονικά αναφορική πρόταση, γιατί μέχρι το τέλος της περιόδου υπάρχει κύρια πρόταση. **ἄ:** ονομαστική πληθυντικού του ουδετέρου, υποκ. στο ρ. **φέρει:** αντί για ‘φέρουσι’, αττική σύνταξη. **πολλοὺς τῶν συμμάχων:** το επίθετο είναι αντκ. και η γενική διαιρετική.
- 15 **ἐκδέδωκεν:** αντί για ‘ἐκδεδώκασιν’, αττική σύνταξη με υποκ. το ‘ἄ’. **ταῦτα:** ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου, υποκ. **κατὰ χώραν:** ‘σε ὅλη την ἔκταση της περιοχῆς τους’, δηλ. ‘παραμένουν αμετάβλητα’. **μένει:** αντί ‘μένουσιν’, αττ. σύντ. **αὐτὰ κύρια:** η αντων. είναι αντικείμενο στο ρ. και το επίθ. είναι κατηγορούμενο του αντικειμένου. **ἃ χρῆν:** κανονικά αναφ. πρότ. **ἃ:** αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου, αντικείμενο στο ‘ἀναιρεῖν’. **χρῆν:** παρατατικός του ‘χρῆ’ ο οποίος απαντά ἄλλοτε και ως ‘ἐχρῆν’.
- 16 **ἀναιρεῖν:** υποκείμενο στο απρόσωπο ρ., ‘ἀναιρῶ τί = καταργῶ κάτι’. **καὶ μηδὲ...ἔᾱν:** ‘και να μην αφήνουμε’, ο ‘καὶ’ συνδέει τα δυο απαρέμφατα, ‘ἀναιρεῖν ~ ἔᾱν’, υποκείμενα στο απρόσωπο ρ. **μῖαν...ἡμέραν:** το αριθμητικό είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός και το ουσιαστικό είναι αντικ. στο απαρέμφατο ‘ἔᾱν’, ‘και να μην αφήσουμε ούτε ἡμέρα που να εἶναι ἔστω και μία’. **νομίζοντας:** συνημμ. μτχ., επιρρ., τροπική, με υποκ. το ενν. ‘ἡμᾶς’, που είναι ενν. υποκείμενο στα απαρέμφατα ‘ἀναιρεῖν & ἔᾱν’. **προστάγματα...συνθήκας:** κατηγορούμενα στο απαρέμφατο ‘εἶναι’. **εἶναι:** ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στην μτχ. ‘νομίζοντας’ και με υποκ. του απαρεμφάτου η τελευταία αντωνυμία ‘ἃ’.

Και γι' αυτούς λοιπόν τους λόγους οπωσδήποτε πρέπει να γίνει πράξη με ποιόν τρόπο θα μεταβιβάσουμε όσο το δυνατόν ταχύτερα τον εδώ πόλεμο στην Ασία, αφού μόνο αυτό ως κέρδος είναι δυνατόν να απολύσουμε από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις μεταξύ μας, αν υπάρξει σε μας η άποψη να χρησιμοποιήσουμε πλήρως τις εμπειρίες που προέρχονται από αυτές, εναντίον του βαρβάρου. Όμως ίσως εξ αιτίας των συνθηκών αξίζει να σταματήσουμε, και αντιθέτως να μη βιαστούμε και να κάνουμε την εκστρατεία γρηγορότερα. Εξ αιτίας αυτών των συνθηκών εκείνες από τις πόλεις που έχουν ελευθερωθεί χρωστούν ευγνωμοσύνη στον Πέρση βασιλιά, επειδή κατά την γνώμη τους πέτυχαν με την μεσολάβηση εκείνου την αυτονομία τους, ενώ αντιθέτως εκείνες που έχουν παραχωρηθεί στους βαρβάρους αποδίδουν κατηγορίες πρωτίστως εναντίον των Λακεδαιμονίων, και κατόπιν όμως και στους άλλους οι οποίοι συμμετείχαν στην ειρήνευση, επειδή κατά την γνώμη τους υποχρεώθηκαν να εξουσιάζονται από εκείνους. Και πράγματι πώς δεν πρέπει να διαλύσουμε όλες αυτές τις συνθήκες, από τις οποίες έχει δημιουργηθεί τέτοιου είδους αντίληψη, ότι δηλ. αφ' ενός ο βάρβαρος φροντίζει την Ελλάδα και είναι φύλακας της ειρήνης, και ότι αφ' ετέρου κάποιοι από εμάς είναι εκείνοι που την εκμεταλλεύονται και την καταστρέφουν; Και αυτό εδώ είναι το πιο γελοίο συγκριτικά με όλα, ότι δηλ. ανάμεσα σ' αυτά που έχουν καταγραφεί στις συνθήκες, εμείς συμβαίνει να τηρούμε τα πιο χειρότερα. Γιατί αυτά τα οποία αφήνουν και τα νησιά και τις πόλεις που βρίσκονται πάνω στην Ευρωπαϊκή ήπειρο αυτόνομες, έχουν καταργηθεί εδώ και καιρό και βρίσκονται πάνω σε στήλες χωρίς καμία σημασία. Αντιθέτως αυτά τα οποία φέρνουν ντροπή σε μας και έχουν παραδώσει πολλούς από τους συμμάχους μας, αυτά παραμένουν σε όλη την έκταση της περιοχής τους και όλοι εμείς αυτά τα εγκρίνουμε, τα οποία έπρεπε να καταργήσουμε και να μην τα αφήσουμε ούτε μέρα που να είναι έστω και μία, θεωρώντας ότι αυτά είναι διατάγματα και όχι συνθήκες.